

93.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

VIRO

MAGNIF. AMPLISS. CONSULTISSIMOQUE

D. ALBERTO
SCHREININGIO,

J. U. D. ET INCL. REIP. HAMBURG.

PROTOSYNDICO

OPTIME MERITO,

NOMINE

PROFESSORII COLLEGII

AB EJUSDEM NUNC

RECTORE

GEORGIO ELIEZER EDZARDO,

GR. L. & HIST. PROF. P.

EXEQUIALI DIE XVI. MAJI. A. C. clxxxviii.

DICATUS.

Typis Viduæ GEORGI REBENLINI.

Quam nihil omnino in rebus humanis firmum! nihil stabile! nihil quod certi & diuturni nomen digne sitis tueri queat, quin & illud ipsum tum ex ipsa natura, tum etiam ex multiplici casuum ac eventuum experientia facile convincatur, inque fluxuum recessum nullo plane negotio & irrefragabiliter regatur! Etenim quid est ex infinito eorum numerum quæ vel ab ipsis hominibus proficiscuntur, vel iis aliunde contingunt, etiam infra Lunæ orbem ipsorum usibus à summo rerum omnium creatore destinata sunt, quod non currentis instar rotæ exiguo aliquo tempore tractu, ac partim etiam *ἐν ῥιπή ὀφθαλμοῦ* ex summo imum, sive ex summo nullum & prorsus evanuisse plane & quotidie deprahendimus? Adeo vere *κύβητος τὰ ἀνθρώπινα*, qui rotatus perpetuo eadem esse non sinit, quodque illum vertit convertitque, momentum est. Hominem ipse *θεὸς πλάσων ἔχων ἐν εἰκόνι μορφῆν*, naturali dum creatur immortalitatis dono ornatus, & quo non titulo nobis evehendus, miranda & nemini non, cui non vel epumice oculi vel ex chalybe præcordia, detestanda *καταστροφῆ* uti microcosmus audit, ita sane etiam idem omnis nunc imbecillitatis imago & corruptionis exemplum jure merito appellabitur. Quod si essentia ejus partem spectes, nempe fragile illud ac caducum corpusculum, quid de eo statuendum vel sola ejus appellatio docebit. Hominem modicum, humus est: *ὄνη* vocatur, certe quia ex *ὄνη* factus, (quid factus? dicendum enim amplius quid) totus *ὄνη* est, imo *ὄνη* *ὄνη*. Quid cerebrum nisi lutum coagulatum? quid oculi nisi humor diffuens? quid nares nisi lacus stercoreum? quid capitis vertex nisi testa fictilis? quid pulchritudinis ejus quam sæpe demiramur substantia, quid in qua aliud nisi pituita, destillatio & alimenti computrescens succus namque hæc illa sunt quæ vultum & genas exornant, quæ alia si extra hominem forte offendas, nec extremorum digitorum contractu digneris, & si conspectum de improvviso lubeant, totus cohorreris. Quid ergo totus homo altera sui parte eaque essentiam constituyente spectatus, nisi pulchrum sepulchrum, vel firmavis, sepulchrum dealbatum, vas stercoreum, & futuri status respectu, esca vermium? Prodit in hanc universi scenam, proditque quanto discrimine? primum nascentis omen fletus est, huic omnium sequentium annorum ordo exacte responderet: prodit seipsum nudus, cum cætera animantia omnia propriis tegumentis gaudeant, cum & truncus cortice à natura contra frigus armetur, quædam etiam *Φερέσικα* naturali domicilio instructa cernantur. Non dicam prodire per peccatum ante enectum quam genitum, ante in Adamo demum natum quam natum, prodire inermem, manibus pedibusque captivum quasi, & ut quæ accidunt adversa nec exprimere queat, loquela primarioque vocis usu carentem. At si hæc quæ summam nunc saltem re-

centui, jam in ipso vitæ limine hominem incurfant, & obviis ulnis exce-
 ptum undique cingunt mala, quibus non cum per reliquum vitæ tempus,
 quam etiã illud sit exiguum, calamitatibus expositum esse arbitramur?
 Facile est ex fimbria de tecto judicare. Crescunt anni crescunt miseria.
 Sunt intra nos, sedent in imis visceribus, quæ & animam non raro excru-
 ciant, & corpus varie affectum reddunt. Πόνος πόνου Πόνου Φέρει, & al-
 terius mali finis gradus est futuri. Nunc ex ventre, nunc ex capite, nunc
 ex pectore dolemus, plurimum vitæ nostræ sollicitudines occupant, mor-
 bi, luctus, pericula, ἀμα πρόσω και όπίσω hostes iiqve validissimi &
 partim ἀσπονδοι magno se numero offerunt. Interea etiam sensim si-
 ne sensu senescimus, vergit ætas, franguntur membra viresque, palpitat
 vertex, quodque restat vitæ, extrema senectæ (in quam quicquid est in-
 firmum fragileque naturæ confluit) premimur. Dicam paucis, *μυρία*
sunt τα λυγρα quibus homo obnoxius vivit, & *ψαμμανοσιογαρ-*
γαρα. Quod si aliquando luculentus aliquis nobis contingat dies, mox
 eum atram premere noctem experimur. Transit enim gloria mundi
 stupæ in modum, dum flammam concipit, quo ter repetito emblemate,
 Pontificem in die *ἀποθεώσεως* (à Paulo 2. Thes. 2. prædictæ), cæremo-
 niarum minister altera manu stupam altera ardentem ferens candelam &
 distinctis vicibus ante Sacelli ingressum ignem stupæ admovent, de mun-
 danæ gloriæ instabilitate monere, in cæremionali Romano (L. 1. S. 2. c.
 3. ed. Ven. A. 1573. p. 58.) commemoratur. Cæterum infinitæ istæ vitæ
 humanæ tum vicissitudines tum calamitates, quæ ut misera ea dicatur so-
 lætiq; sufficiunt, cum perpetua tamen nos expectantis mortis mutua
 expectatione, imo cum morte arctissimo quodam nexu & ipsæ cohæ-
 rent. Expectanda perpetim mors est, etiam cum longissime ab ea abesse
 videmur, ad lectum ad lectum, non pauci in ipso cursu cadunt, dumque
 maxime agunt animam agunt, imo dicente Seneca, quot pori humani
 sunt corporis, tot mortis ad illud sunt ostiola. Sed quid expectandam
 mortem dico, qui etiam tum cum in hac vita moramur, morimur. Ra-
 pit vitam eadem quæ eam inchoat hora, dies dum accedunt decedunt,
 decrescit vita cum crescimus, & paulatim à nobis ipsis si vel maxime morbi
 absint, consumimur. Paulatim enim & singulis momentis perit vitæ
 aliqua pars, quotidie morimur, atque uti clepsydram non ultimum so-
 lum evacuat stillicidium, sed quicquid ante guttatim defluerat, sic de-
 cretoria illa hora, quæ vacuum anima corpus reddit, non sola mortem
 facit, sed sola saltem perficit. Quod si vero ipsa etiam vita quam agimus,
 continua quædam mors est, quis non vel tacentibus exemplis morien-
 dum aliquando necessario esse, & hominem vitæ, sive etiam vitam homi-
 ni commodatam non donatam esse, facile agnoscat. Enimvero licet quis
 Simsoneo sit instructus robore, licet ei cum *Εισθα λιλιοις* Patriarchis
 vita supra nongentos annos exeat, est tamen quod cum iisdem parem

4

vitz exitum experiatur, & commune illud totiesque repetitum de se quoque enunciari ἐκὼν αἰκοντι θυμῷ concedat. At quotusquisque est, qui se vere μακρόβιον dicere sustineat, & non potius μικρόβιον & ὀλιγοχρόνιον conquereatur. Sunt quos in ipso vitæ apparatu vita destituit, veniunt, vident, transeunt, alii paulo quidem diutius in hoc morantur theatro sed illud ipsum diutius si apertis oculis arbitremur, & ad æternitatem comparemus, verius punctum est, aut paulo productius, momentum. Quid ergo victa hominum vita? ὁ βίος βία est, iter est ad mortem, vapor est, μηδὲν est. Homo vero quid? ψῆλον est, stilla situlæ, pulvis scutulus stateræ, ἑδάμινος, imo & ipse ἄδεν & si quid eo adhuc vilius. Dixeris etiam eundem ex vero πομφόλυγα, herbam solstitialera, animalculum ephemerum, hemerobion, & si quid hujus generis aliud.

Sed quorsum ego quasi μεμψιμοιρῶν, & lugentibus luctum additurus? Non inquam! id ago, quin potius communem hominum omnium & inevitabilem sortem dum exprimo, demere gravissimi luctus partem & dolorem fere ἀτλητον leviozem reddere allaboro. Quod si enim omnes eadem conditio devinxit, nonne quisquis mortuum aliquem esse immodice queritur, hominem fuisse conqveri censendus est? Et quid? an quia acerbi nobis vitæ creduntur casus, & mors omnium acerbissima, ideo etiam Christiano vel illi noxæ esse, vel hæc damnum dare censeantur. Absit quam longissime. Nulla est solidior arbor nisi in quam crebriores ventorum incurfant impetus: ipsa enim sui concussione constringitur, & radices firmiter figit. Aromata etiam foliaque myrtina, si terantur, odorem longius fundunt. Certe non aliter illis, quorum mentem divini Numinis sincera tangit reverentia, πάντα nec excerpis plurimis vitæ hujus adversitatibus, συνεργεῖν εἰς ἀγαθόν evidenti divino oraculo erudimur. Quid ergo de ipsa etiam piorum morte, quæ calamitatum humanarum censetur maxima, piis vero ipsis sane ἐκ ἀσπί evenit, dicemus? Non est quod vel in ejus inevitabili necessitate, vel in vitæ nostræ brevitate meditanda subsistamus. Porus pius est, mors diu fatis inter turbidissimi maris procellas jaçtatis exoptatissimus, in quem si citius deferamur, non magis est quod male de nobis actum doleant alii, quam si quis secundo vento navigans celerius & vel uno procelo patriæ reddatur. Requies est laborum quam mortem dicimus, vitæ auctius initium, eo vero timenda minus, quo per eam nos ab omni timendo liberari certius. Vitæ ἔξοδος vitæ εἴσοδος est; ἡ τελευταία τελετή (initiatio); mors quam Πῶν Hebræi dicunt, si veritas, Πῶν pius est, perfectio est. Somnus piorum mors est, ἀπόλυσις est & ἀνάλυσις, κέρδος est, ἀπόθεσις est animæ in manum Dei, & ad ἐνδημίαν πρὸς τὸν κύριον via quam recûssima. Non igitur moriuntur pii, ingrediuntur pacem, colliguntur ne imminentium fulgurum vim experiantur, in horrea æternæ beatitudinis, Ac

Atque hæc etiam, quæ de bonorum & vitæ & obitu felicissimo paucis differimus atque ut superiora illa minuendi luctus gratia tempestive diximus dicendaque curimus, τὰ χροιά relinvente & ad beatorum χώραν καὶ χόρον à nobis abeunte

VIRO MAGNÆ, NOBILIS, CONSULTISSIMOQUE
D. ALBERTO SCHREININGIO,

J. U. D. & incl. Reip. Hamb. Syndico primo opt. mer.

ejus summa cum exstant in Rempubl. nostram merita porro & hoc pietas exigere videtur, ut cum mortuo præmium aliud referri nunc nequeat, vitæ saltem ipsius imaginem memoriæ conservandæ causâ summis lineis expressam posteritatis animis oculisque subjiciamus, quæque præconiorum amplitudine volumen impletere poterant facta plurima ἀξιωματώδη, hic tamen saltem ὡς ἐν ἐπιτομῇ & ad primum suum ex quo profluxerant fontem redacta, generali virtutum commemoratione consignemus. Vivere ille miseram hanc vitam, hoc est, mortalis esse cepit anno currentis hujus ævi XXXIII. Nactus autem vivendi exordium est ἐν ἡλικίᾳ ex εὐσεβῶν, orbique datus 12. Januarii luce, quam primam Hamburgi se vidisse non tam est quod ipse sibi gloriæ ducat, quam ipsa civitas in magna sui laude sonat, patriæque talem se Reipublicæ Virum edidisse gloriatur. Postquam vitam humanam hauserat, curarunt pii parentes, ut sublimioris quoque & Spiritualis vitæ princeps redderetur. Hausit illam paulo post ex saluberrimis fœderalis lavacri unctis, ac salutaris regenerationis notam Alberti nomen tulit. Elucebant in puero matrem admodum ingenium docile & ad optimas artes quam aptissimum, mentis acutitas, memoria tenax, pietatis non obscura indicia, aliaque quæ optimæ frugis argumenta dare solent, puerumque ad magna natum clarissime arguebant. Itaque primum studiis maturus esse coeperat, eorum tela incipienda, animusque bonis artibus induendus sine mora videbatur. Non lento pede NOSTER progredere, sed passis plenisque velis in eas ferri, omnes horas complecti: adeo vero ei per diem non exibat dies, ut sæpe etiam nocturnam partem studiis vendicaret. Cum annum complevisset decimum sextum Gymnasio patrio nomen suum professus est, in quo cum per aliquot annos lectionibus diligentissimus interfuisset Clarissimorum Virorum, Jungii, Tassii, Vagetii, aliorumque tum Professorum, tandem ad umbilicum studia ducturus, summumque iis impositurus fastigium Altorfium anno hujus sæculi LIV. concessit. Quinquennium hic consumpsit integrum, & eo fructu ut cum Heidelbergensi Academiæ biennium insuper dedisset (quamvis jam tum adversa valetudo eum tentare inciperet, quod non per diu tantum esset in studiis, sed & tempora ab ipso naturæ auctore ad quietem refectionemque data non raro in laborem converteret) sola praxis addiscenda restaret. Itaque Spiram Nemetum se A. M. DC. LXI. contulit, urbem Amphictyonum Imperii concessu celebrissimam, juris dicendi discendi; sedem, ut in prudentiæ ista officina, quam multo sibi labore & indefesso studio acquisiverat insignem Juris publici privati; notitiam exerceret. Quæ res ita omnino ex voto successit, ut post sesquiannum, quo ibidem substitit, ad patrium solum remeare constituerit. Non tamen nisi memorem atque alterum (quod jam tum animum ad peregrinationes adjecisset)

patria se detineri patiebatur, quin anno tertio & sexagesimo peregrinandi statim faceret in-
 cium. Et Ratisbona quidem multis Comitibus ac Imperii Conventibus incluta civitas, pri-
 ma omnium videbatur adenda, tanto magis quod ipso illo clō Ioc LXIII, anno nova &
 hucusque continuata comitia præterito anno indicta, sumtura ibidem essent initium. Inde
 Viennam perit Augustissimi Imperatoris præsentia vere augustam; ex qua paulo post in I-
 talem penetravit. Ea vero perlustrata in Galliam A. clō Ioc LXIV, contendit, ubi cum
 promeritam doctoralem lauream in Aurelianensi Academia consequutus fuisset, mare tran-
 sit, & in Britanniam feliciter appulit. Restabat, ut Belgas quoque adiret, quod iter æque
 ac præcedencia ita ingressus emensusque est, ut ubi vis regnorum ac Rerum publicarum
 statum, quæque præ cæteris visu notatuque erant digniora, attentius ac studiose observa-
 verit, redux vero in patriam plurimorum populorum mores perquam medicate tenerentur,
 quam non depræhenderetur. Jam etiam leginaturæ, quæ & solitarium nihil amat, sem-
 per vero ad aliquid anhitur tanquam adminiculum, & ante spera spera exigere videtur,
 obtemperandum statuit NOSTER. Itaque eodem hoc clō Ioc LXIV, quo domum re-
 versus fuerat anno, Novembri mense, connubiali sibi foedere junxit florentissimam & deco-
 ratissimam Virginem GESAM, VON DER FECHTE, cum qua conjunctissime vixit fra-
 visimeque, sed sine liberis susceptis, nec biennium completum, quod antequam absolvere-
 tur, penitus, jam matrimonii ipsius ex svavissimæ conjugis obitu (qui 26. Julii anni M. DC.
 LXVI, contigit) dissolutionem fuerat expertus. Viduum egit SCHREININGIUS annos
 tres integros, quibus elapsis ad secunda transit vota A. clō Ioc LXIX, d. 6. Sept. cum Vir-
 gine lectissima & omni virtutum genere ornatissima ELISABETHA HORMANNIA,
 quæ & geminam prolem masculam sed præmature & in infantia mortuam, thalamo hono-
 ratissimo peperit. Luget ea nunc, & tanto luget acerbius, quo, quantâ animorum
 conjunctione, quantâ concordia, quam item ἀμοιβωδῶν & ἀμοιβήων cum Optimo marito
 vitam per ipsos octodecim annos & quod excurrit, egerit, diligentius recordatur. Atque
 hæc Beati SYNDICI nostri privata fuit vita. Publicæ salutis curæ ad motus est A. clō Ioc
 LXXII, d. 10. Febr. quo candidissimis calculis in Patriæ SYNDICUM electus est, non minus
 ex merito suo, quam eventu toti nostræ Reipublicæ multo saluberrimo. Itenim quam
 nactus erat spartam, ornavit ita, ut vere Optimi SYNDICI nomen, mensuram, partes nume-
 rosque omnes implevisse credendus sit. Actionum enim ipsi norma & moderatrix est
 pietas, & ea quidem ἀνυπερέτα, quæ ut in ea, quæ immentia, quæ æterna sunt, toto se de-
 ret animo, & a conscientia rectoque sciens volensque nec transversum unguem recedat
 constitueret, facile efficiebat. Non mundi, non carnis seclabatur delicias, imo quam eas
 nec casta glande nec cariola nuce emeret, vita, quam Christiano ducebat dignam, quam
 pisime dedit probatum. Tantus vero & ἐπιζωμένῳ in Deum amor Vici occupaverat
 præcordia, ut prætantobono omnia etiam ταλας θαλάσσης strenue despexerit. Curiam
 nunquam vel raro adibat, quin Templi prius limina salutasset, agenda ad supremum Numen
 retulisset, ejusque operi pro felici suscipiendorum successu supplicibus precibus implerasset.
 Hinc & in aliis pietatis exercitiis, utpote quæ ex infucato Summi Boni amore non poterant
 non fluere, totus erat, & τὴν ὕψιστην promovere gloriam omnis ipsi cura, omnium per omnia
 meditationum prora erat & puppis. Atque ut summarim dicam; Helior opium per omnia
 vitam referre & gnæviter ita allaborabat, ut sicuti illud cum Sole, etiam die nubilo se circum-
 agere, venientem & abeuntem intueri dicitur, sic ille ad nutum Solis justitiæ totum se com-
 pōnere, eumque varios inter πλαιπῶρη hujus vitæ casus & tempora nonnunquam munus O-
 ptimæ exsequendum necessaria. Multa namque μετὰ πειρασμῶν in SCHREININGIUM no-
 strum larga benignissimi Patris manus contulerat; & ea quæ raro in uno ex æquo excellent.
 Erat in Viro ingenium sublimè, & quod haberet in numerato, animus præsentissimus & infra
 ctus, memoria excellens & admirabilis, acrimonia Judicii rarissima, facundia ingenita incre-
 dibilis, & differendi facultas inexhausta, doctrina vel fatente invidia exquisitissima, prudentia
 de

non ideo tamen illustris illa anima, quamvis ruinosa ista compage circumsepta, de pristina
 assiduitate aliquid remisit unquam, quin ingentem suam *Philomniam* in commune bonum &
 proximi cujusvis commodum ad extremum usque spiritum promptissime semper exseruerit.
 Et verissime dixerim, hunc nostrum facis instar ardentis aliis prælucendo paulatim consum-
 tum esse, qui ne tum quidem cum ætas jam declinaret, corpusque tot annorum molestis in-
 firmius se haberet, sanctiorem patriæ curam vel minimam partem abiecit, nec ullos pro ea la-
 bores, quibus sustinendis par esset, subterfugit. Superiori tamen hyeme graviolem quam an-
 tea valetudinem expertus est, viresque indies magis magisque imminui coeperunt. Ac quam-
 vis accedente *Experientissimorum Medicorum* industria, nonnunquam aliquanto rectius va-
 lere videretur, tandem tamen internus æstus, & quasi hecticus calor manifestius se exserens
 (catharris etiam subinde accedentibus, quibus pectus Viri vehementius afficiebatur) residuas
 vires roburque plenius depascebantur. Cæterum cum morbus ingravesceret, ac *NOSTER*
 vitæ suæ crépusculum adesse animadverteret, (quod jam diu Christianam mortis *æpibiam* in-
 duxisset in animum) totum se providentiæ divinæ tradere, morbo nec tantillum frangi, o-
 mnis ejus sermo ad preces *κατηχητικας* revolvit, sicq; decretoriam illam horam intrepido ani-
 mo exspectare. Adfuit illa, die qui nuper clapsus est hujus mensis octavo, circa undecimam
 vespertinam, qua inter preces & suspiria, plenus in Salvatorem suum fiducia placidissime o-
 biit. Non obiit, ex vita abiit: non abiit ex vita, abiit ad vitam: abiit & eo quidem tempore, quo
 Salvatoris abitum omnibus abituris piis summe proficuum, Joh. XVI. 5. 7. 16. 17. promil-
 sum prædictumque, Ecclesia pie commemorat. Non inquam abiit ex vita, transiit ad vitam,
 transiit ex immundo mundo, mortali vita finita, immortalem & vere vitalem vivere coepit.
 Mortuum hunc statuemus? quid mortuum? mortuus non est, exiit mortalitatem, exiit
 quicquid mortale caducumque habuit, immortalis factus est. Neque enim vera est mors, quæ
 vitam non aufert, sed in melius transfert; non est mors, per quam ad immortalitatem tran-
 situr. Denatum dicemus? nec denatus sed natus est. At nos tamen eum amisimus, non amissimus,
 præmissimus. Recesit à nobis? non recesit, præcessit. Posuit corpus? imo posuit, nam *deus*
 hoc *deus* ipsi erat. Oculos clausit, ut videret quæ mortalium nullus vidit oculus: Labia
 compressit, ut Dei laudes acutiori voce exprimeret: obstruxit aures, ut audiret nos qui omnis
 vitæ finiit ut inciperet: extinctus est ut Solis instar fulgeret. Hunc cine flebimus nos qui omnis
 fletus est expers? Hunc cine lugebimus *SYNDICUM*, qui hymnidico Angelorum choro additus,
 totus in hymnos, in cantica Deo dicenda resolvitur. Non inquam, is lugendo nobis est sui causis.
 Deslenda ejus mors Reipublicæ causa, cui *ὁ μακαριστός* *SYNDICUS* prudentissimus subtra-
 ctus est. Luctu prosequendus est laudatissima viduæ causa, quæ ex acerbo sibi inflicto vulne-
 re effusus dolet, tantoq; magis in profundos effunditur gemitus, quo capitis sui desideratissi-
 mi mortem gravius fert ac familiarius. Sed quorsum intensissimus moeror? Non est nimium
 lugenda mors, quam immortalitas excepit. Sepelire vos dolorem jubet, cujus vos exuvias sepe-
 liendis nunc occupamini. Non enim unquam ingrata sepelientur oblivione, quæ à Viro opti-
 mum in civitatem exstant merita. *Ἀνδρῶν ἁγιωτάτων πᾶσι τῆ πόλιος*: Si dicere fas est, sepulcrum
 futuram *τῷ μακαριστῷ* memoriam, ubinam ergo? nisi in ipsa bonorum omnium nostræ civi-
 tatis memoria, nisi in memoria, nisi in animis, nisi in ore gratæ posteritatis, in cujus perpetuis
 & vivis monumentis memoria etiam *SCHREININGII* viva usq; perennabit. Corpus nunc
 quidem efferetur exsangve, at nomen ejus, at virtutes, at facta, at merita, laudibus nunquam
 non efferentur. Sed & corpus in terram ea spe inferemus, ut extremo *δοξα* *ταπεινῶς* die, reviv-
 rescentis instar grani ab eadem illustrius multo proferendum certo exspectemus. Ergo per-
 solvamus exuvias optimi *SYNDICI* *ἡ δικαιοσύνη*. Unum hoc est officium & ultimum quod bea-
 te mortuo pro plurimis officiis nunc reddemus, sane reddere debemus. Exequiis solennibus
 hic qui labitur dies diutius est. Pompa *συμπλοκαίως* pleno affectu ex ædibus ipsius hora indica-
 pomeridiana procedet. Sed non est, quod Lectorem honoratissimum, quisquis sit, ad fu-
 nus quod optimo Viro apparatus, deducendum, ullo hic verborum apparatu porro invitent,
 qui nisi invitum bonorum nostræ Civitatis nullum honori tanti Viri defuturum sum per-
 syasissimus, P. P. Hamburgi die May XVI. An. Chr. clæ Ioc LXXXVIII.